

Αρ. Φακ: Α/Π 402/2022

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων
αναφορικά με διάκριση λόγω φύλου σε βάρος γυναικών
Υπαξιωματικών στο τομέα της εργασίας**

12 Σεπτεμβρίου 2022

Λειτουργός: Νάσια Διονυσίου

Προϊστάμενη: Ελένη Χατζηττοφή

I. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΠΟΝΟΥ

1. Ο Δικηγόρος - Νομικός Σύμβουλος XXXXXX, με επιστολή ημερομηνίας 25 Φεβρουαρίου 2022, υπέβαλε παράπονο εκ μέρους 51 γυναικών μόνιμων Υπαξιωματικών, που διατέλεσαν Εθελόντριες Υπαξιωματικοί της 8ης σειράς, για άνιση μεταχείριση και διάκριση λόγω φύλου στην εργασία και την επαγγελματική τους ανέλιξη.
2. Ειδικότερα, οι παραπονούμενες είχαν προσληφθεί με σύμβαση ως εθελόντριες Υπαξιωματικοί Εθνικής Φρουράς, στο βαθμό του Λοχία (μισθολογική κλίμακα Α1) το 2003 και μονιμοποιήθηκαν (μισθολογική κλίμακα Α4) το 2017, δηλαδή 14 χρόνια μετά από την πρόσληψή τους, ενώ οι άνδρες εθελοντές Υπαξιωματικοί που προσλήφθηκαν την ίδια χρονική περίοδο με τις παραπονούμενες μονιμοποιήθηκαν κατά πολύ νωρίτερα και κατ' επέκταση είχαν διαφορετική επαγγελματική ανέλιξη από αυτές.
3. Σημειώνεται ότι στο μεταξύ, και συγκεκριμένα στις 27 Οκτωβρίου 2010, με διαταγή του ΓΕΕΦ, οι παραπονούμενες είχαν ενημερωθεί ότι το Υπουργείο Άμυνας προτίθετο να προωθήσει τη διαδικασία μονιμοποίησής τους και τους ζητήθηκε να συμπληρώσουν υπεύθυνη δήλωση, σε σχέση με το εάν επιθυμούν ή όχι να συμμετάσχουν στη διαδικασία για διορισμό τους ως μόνιμες Λοχίες, κάτι που έπραξαν όλες εντός της καθορισμένης ημερομηνίας. Εντούτοις, το θέμα της μονιμοποίησής τους δεν προχώρησε, με αποτέλεσμα να μονιμοποιηθούν το 2017 και αφού το 2012 μεσολάβησε η τροποποίηση των νομοθεσιών σε σχέση με τα δικαιώματα και τα ωφελήματα των προσώπων που διορίζονται στην ευρύτερη Δημόσια Υπηρεσία.

4. Σύμφωνα με το παράπονο, οι πιο πάνω αποφάσεις συνιστούν άνιση μεταχείριση, η οποία προέκυψε εξαιτίας του νομικού/κανονιστικού καθεστώτος που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο και το οποίο εισήγαγε διακρίσεις λόγω φύλου στην πρόσβαση στην εργασία και στην επαγγελματική ανέλιξη εις βάρος των γυναικών. Περαιτέρω, οι παραπονούμενες Εθελόντριες Υπαξιωματικοί της 8ης σειράς υποστηρίζουν περαιτέρω ότι η καθυστέρηση 14 ετών στη μονιμοποίησή τους οδήγησε στην ένταξή τους σε καθεστώς εργασίας με λιγότερα ωφελήματα (επαγγελματική σύνταξη, εφάπαξ & επιστροφή χρημάτων από κοινωνικές ασφαλίσσεις), σε σχέση με αυτό που ίσχυε για τις γυναίκες συναδέλφους τους των προηγούμενων σειρών.

II. ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΕΤΥΧΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

5. Για το σχετικό με το θέμα κανονιστικό πλαίσιο πρέπει, κατ' αρχήν να αναφερθεί ότι με βάση τους περί Εθελοντών – Εθελοντριών Υπαξιωματικών του Στρατού της Δημοκρατίας Κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 53/1990), στον Στρατό μπορούσαν να προσληφθούν τόσο άνδρες, όσο και γυναίκες. Η υπηρεσία στη θέση εθελοντή – εθελόντριας Υπαξιωματικού θεωρείτο βάσει του Κανονισμού 14 των εν λόγω Κανονισμών, πλεονέκτημα, για τη κατάληψη θέσης μόνιμου Υπαξιωματικού, τηρουμένων των διατάξεων των περί Υπαξιωματικών του Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρετήσεις) Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 91/1990).
6. Ωστόσο, με βάση τον Κανονισμό 6 των πιο πάνω Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 91/1990), άνδρας πολίτης Δημοκρατίας, καθώς και άνδρας εθελοντής Υπαξιωματικός, μπορούσε να διοριστεί σε θέση μόνιμου Υπαξιωματικού απευθείας, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε προϋπηρεσία.

7. Αντίθετα, σύμφωνα με τους περί Γυναικών Υπαξιωματικών (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρητήσεις) Κανονισμούς του 1993 (Κ.Δ.Π. 311/1993), απαιτείτο απόφαση του Υπουργού, κατόπιν πρότασης του Αρχηγού, σε σχέση με το πόσες από τις υπάρχουσες κενές θέσεις Υπαξιωματικών θα καλύπτονταν κάθε χρόνο από γυναίκες Υπαξιωματικούς, ενώ σύμφωνα με τον Κανονισμό 7(2) για τον απευθείας διορισμό γυναικών σε θέση Υπαξιωματικού, απαιτείτο ως προϋπόθεση η συμπληρωμένη υπηρεσία 2 ετών σε θέση εθελόντριας, η οποία επεκτάθηκε στα 6 χρόνια με την Κ.Δ.Π. 89/1996.
8. Παράλληλα, στον Κανονισμό 16(2) της Κ.Δ.Π. 311/1993 οριζόταν ότι, σε περίπτωση ταυτόχρονου διορισμού ή προαγωγής Υπαξιωματικών και Γυναικών Υπαξιωματικών, οι Υπαξιωματικοί λογίζονται αρχαιότεροι των Γυναικών Υπαξιωματικών.
9. Για τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας, προκειμένου οι άνδρες και γυναίκες Υπαξιωματικοί να αντιμετωπίζονται ισότιμα και να αρθούν οι διακρίσεις λόγω φύλου που υπήρχαν, θεσπίστηκαν οι Κ.Δ.Π. 28/2016 και Κ.Δ.Π. 428/2017, βάσει των οποίων καταργήθηκε η διαφορετική επετηρίδα ανέλιξης και αξιολόγησης ανδρών και γυναικών η οποία προβλεπόταν στις προηγούμενες κανονιστικές πράξεις. **Ωστόσο, παρότι αναγνωρίστηκε μεν ότι υπήρχε διαφορετική μμεταχείριση στην δημοσίευση και πλήρωση θέσεων που αφορούσαν στις εν λόγω θέσεις στην Εθνική Φρουρά εις βάρος των γυναικών, δεν λήφθηκε οποιοδήποτε μέτρο για την άρση της δυσμενούς διάκρισης που υπόκειντο οι γυναίκες εθελόντριες για τόσα χρόνια, τόσο στην πρόσβαση σε κενές θέσεις όσο και στη μετέπειτα επαγγελματική τους εξέλιξη.**

ΙΙΙ. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

10. Αντίστοιχες καταγγελίες με την παρούσα είχαν εξεταστεί από το Γραφείο μας στο παράπονο με αριθμό φακέλου Α/Π 948/2019, το οποίο αφορούσε στις Εθελόντριες Υπαξιωματικούς 3^{ης} και 4^{ης} σειράς, και στο παράπονο με αριθμό φακέλου Α/Π 624/2021, το οποίο αφορούσε στις Εθελόντριες Υπαξιωματικούς 5^{ης}, 6^{ης} και 7^{ης} σειράς. Μετά από την εξέταση και των δύο παραπόνων προχωρήσαμε σε υποβολή Εκθέσεων, με ημερομηνία 5 Μαρτίου 2021 και 17 Δεκεμβρίου 2021, αντίστοιχα.

11. Στις δύο Εκθέσεις επισημάνθηκε ότι ο αρχικός αποκλεισμός στην διεκδίκηση μόνιμης θέσης των παραπονουμένων, εφόσον δικαίωμα υποβολής είχαν κατά τον ουσιώδη χρόνο μόνο άνδρες, δημιούργησε διακριτική μμεταχείριση εις βάρος των γυναικών που υπηρετούσαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, αφού οι ίδιες αποστερηθήκαν του δικαιώματος να διεκδικήσουν πρόσβαση στην εργασία και δη στη μονιμοποίηση των θέσεων τους. Καμία, δε, αποκατάσταση της απαγορευμένης διάκρισης λόγω φύλου που υπέστησαν οι παραπονούμενες στον τομέα της εργασίας, δεν έχει γίνει μμέχρι σήμερα, παρότι τροποποιήθηκαν οι σχετικοί Κανονισμοί.

12. Υπό το φως των πιο πάνω καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι παραπονούμενες υπήρξαν θύματα απαγορευμένης διάκρισης λόγω φύλου, τόσο στην πρόσβαση στην εργασία, όσο και στην επαγγελματική ανέλιξη. Τονίσαμε, δε, ότι η αρχή της ισότητας δεν κατοχυρώνει την ισότητα του αποτελέσματος, αλλά την ισότητα των ευκαιριών και, συνεπώς, αυτό που στερήθηκαν οι παραπονούμενες δεν ήταν το αποτέλεσμα, το οποίο ενδεχομένως να επηρεαζόταν και από παράγοντες πέραν από το φύλο τους, αλλά την ευκαιρία να διεκδικήσουν και να επιδιώξουν το αποτέλεσμα αυτό, με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο είχαν την ευκαιρία να το διεκδικήσουν και να το επιδιώξουν οι άντρες συνάδερφοί τους.

13.Βάσει των παραπάνω, **υποβλήθηκε εισήγηση, όπως το Υπουργείο, εντείνει τις προσπάθειες του, με σκοπό την διόρθωση στον μέγιστο δυνατό βαθμό των συνεπειών που επήλθαν διαχρονικά σε βάρος των παραπονουμένων, και δη θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο να προβεί σε κάποια αναβάθμιση των υφιστάμενων μισθολογικών τους κλιμάκων.** Κάτι τέτοιο, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία μορφή «θετικής δράσης» ή ως ένα «θετικό μέτρο» ή «θετική/δικαιολογημένη διάκριση», η οποία επιβάλλεται όταν σε συγκεκριμένες συνθήκες είναι απαραίτητη η υπό όρους λήψη μέτρων, τα οποία ενώ εκ πρώτης όψεως φαίνεται να αποκλίνουν από την αρχή της ισότητας, στην πραγματικότητα αποσκοπούν στην αποκατάσταση και στην πραγμάτωση της ισότητας υπό την ουσιαστική της έννοια.

IV. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΜΥΝΑΣ

14.Με επιστολή, ημερομηνίας 4 Απριλίου 2022, θέσαμε υπόψη του Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Άμυνας το παράπονο των Εθελοντριών Υπαξιωματικών της 8^{ης} σειράς, ζητώντας τα σχόλια και τις απόψεις του, υπό το φως και των διαπιστώσεων που διαλαμβάνονται στις προηγούμενες συναφείς Εκθέσεις.

15.Λάβαμε απάντηση, ημερομηνίας 10 Ιουνίου 2022, στην οποία αναφέρθηκε ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν έλαβε χώρα η μονιμοποίηση των εθελοντριών νωρίτερα είναι πανομοιότυποι με τους λόγους που ίσχυαν σχετικά και με τις άλλες σειρές Εθελοντριών Υπαξιωματικών.

16.Περαιτέρω, το Υπουργείο Άμυνας σημείωσε ότι το γεγονός πως η μονιμοποίηση της 8ης σειράς πραγματοποιήθηκε το 2017, δεν θα μπορούσε παρά να έχει ως συνέπεια την ένταξή τους σε ένα καθεστώς εργασίας, το

οποίο ίσχυε για όλους τους/τις νεοεισελθέντες/νεοεισελθείσες υπαλλήλους της κρατικής υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κατά τον ουσιώδη χρόνο. Σε κάθε περίπτωση, το Υπουργείο Οικονομικών έχει ενημερώσει το Υπουργείο Άμυνας ότι η κυβέρνηση έχει συμφωνήσει με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις για τη δημιουργία νέου Επαγγελματικού Σχεδίου Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων για τους υπαλλήλους της κρατικής υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, στο οποίο περιλαμβάνονται και τα μέλη του Στρατού.

- 17.** Πέραν των πιο πάνω, το Υπουργείο Άμυνας ανέφερε ότι υπό το φως των προηγούμενων συστάσεων του Γραφείου μας, αλλά και των συζητήσεων ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, κατά τις οποίες ζητήθηκε όπως ληφθεί καθοδήγηση από τη Νομική Υπηρεσία, **το Υπουργείο υπέβαλε το εξής ερώτημα στη Νομική Υπηρεσία: «Κατά πόσο κρίνεται σκόπιμη η εξώδικη διευθέτηση του εν λόγω ζητήματος, δεδομένων και των προσφυγών που εκκρεμούν από άλλες σειρές Εθελοντριών Υπαξιωματικών πριν από την εκδίκασή τους και εάν ναι, ποια διαδικασία θα πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου να υπάρξει εξώδικη διευθέτηση».**

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- 18.** Τα όσα έχουν εκτενώς αναλυθεί και στις προηγούμενες σχετικές Εκθέσεις του Γραφείου μου, σε σχέση με τις Εθελόντριες Αξιωματικούς 3^{ης}, 4^{ης}, 5^{ης}, 6^{ης} και 7^{ης} Σειράς, ισχύουν και για τις Εθελόντριες Υπαξιωματικούς της 8^{ης} σειράς: Ότι, δηλαδή, **και οι παραπονούμενες αυτές υπήρξαν θύματα απαγορευμένης διάκρισης λόγω φύλου, τόσο στην πρόσβαση στην εργασία, όσο και στην επαγγελματική ανέλιξη. Δεν έχει γίνει, δε, έως**

τώρα οποιαδήποτε διόρθωση των δυσμενών συνεπειών που επήλθαν διαχρονικά σε βάρος τους.

19. Το εμπλεκόμενο Υπουργείο προχώρησε να αναζητήσει γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ζητώντας ειδικότερα τις θέσεις του για το ενδεχόμενο και τη διαδικασία εξώδικης διευθέτησης. Δεν υπήρξε οποιαδήποτε νεότερη ενημέρωση του Γραφείου μου σε σχέση με την εν λόγω γνωμάτευση. Σε σημερινή συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, ωστόσο, πληροφορηθήκαμε ότι **η Νομική Υπηρεσία έχει εκδώσει σχετική γνωμάτευση, βάσει της οποίας όχι απλώς δεν προκρίνεται η εξωδικαστική διευθέτηση του θέματος, αλλά και αμφισβητούνται επί της ουσίας τα συμπεράσματα και οι εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στις προηγούμενες δύο συναφείς Εκθέσεις μας.**

20. Κρίνω, συνεπώς, επιβεβλημένο να υπογραμμίσω ότι **ο Περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος του 2004 (42(Ι)/2004),** βάσει του οποίου εξέτασα τα συγκεκριμένα παράπονο και υπέβαλα τις προηγούμενες Εκθέσεις, ενεργώντας ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των διακρίσεων, εναρμονίζει την κυπριακή νομοθεσία με υποχρεωτικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και **παρέχει στην εκάστοτε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εξουσίες έκδοσης δεσμευτικών αποφάσεων, οι οποίες καλύπτουν τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα.**

21.Ειδικότερα, σε σχέση με τις αποφάσεις του εκάστοτε Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όταν ενεργεί ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των διακρίσεων, ισχύουν όσα έχουν

νομολογηθεί από την ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου **(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 5/2015 ημερομ. 14 Ιανουαρίου 2022)**. Συγκεκριμένα:

«Το Πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι η Γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, η οποία αποτέλεσε και το νομικό βάθος για τη λήψη της προσβαλλόμενης Απόφασης, ήταν εσφαλμένη καθότι ο τελευταίος δεν είχε εξουσία να απορρίψει ή να αγνοήσει την εισήγηση της Επιτρόπου.

Ούτε φαίνεται στο Νόμο να δίδεται αρμοδιότητα στο Γενικό Εισαγγελέα να αποφασίζει ή να γνωματεύει προς το Υπουργείο ή το Υπουργικό Συμβούλιο κατά πόσο πράγματι οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις οδηγούν σε απαγορευμένη με νόμο διάκριση. Έχοντας ως δεδομένη την κατάληξη και το εύρημα του Επιτρόπου, η δική του αρμοδιότητα, μετά τη λήψη της Έκθεσης του Επιτρόπου, περιορίζεται στο να συμβουλευσει τον αρμόδιο για το θέμα Υπουργό ή και το Υπουργικό Συμβούλιο για τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν στη βάση των εισηγήσεων του Επιτρόπου».

22. Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω, **το Υπουργείο Άμυνας δεν μπορεί να στηριχθεί σε γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα για να αμφισβητήσει τις αποφάσεις που έχουν ήδη εκδοθεί με τις προηγούμενες Εκθέσεις.**
23. Το μόνο που μπορεί να πράξει το Υπουργείο είναι **να λάβει γνωμάτευση και καθοδήγηση σε σχέση με πιθανά μέτρα που θα αποσκοπούν στην υλοποίηση της εισήγησής μου** για άρση των δυσμενών συνεπειών που έχουν επέλθει εις βάρος των γυναικών Εθελοντριών Υπαξιωματικών, εξαιτίας της ήδη διαπιστωμένης απαγορευμένης διάκρισης λόγω φύλου στην εργασία και την επαγγελματική ανέλιξη.

- 24.Επαναλαμβάνω ότι αυτό που στερήθηκαν οι Εθελόντριες Υπαξιωματικοί ήταν το δικαίωμα να συμμετάσχουν στις επιλογικές διαδικασίες, που με τη σειρά τους επηρέαζαν τις διαδικασίες ανέλιξης, κατά τον ίδιο τρόπο με τον οποίο είχαν την ευκαιρία να το διεκδικήσουν και να το επιδιώξουν οι άντρες συνάδερφοί τους. Και τούτο, διότι **η αρχή της ισότητας δεν κατοχυρώνει την ισότητα του αποτελέσματος, αλλά την ισότητα των ευκαιριών.**
- 25.Βάσει των πιο πάνω, **το Υπουργείο οφείλει να προχωρήσει σε μέτρα διόρθωσης στον μέγιστο δυνατό βαθμό των συνεπειών που επήλθαν διαχρονικά σε βάρος των παραπονουμένων. Θα μπορούσε, ειδικότερα, να εξετάσει το ενδεχόμενο να προβεί σε αναβάθμιση των υφιστάμενων μισθολογικών τους κλιμάκων ή στην καταβολή εφάπαξ ποσού ή με κάποιο άλλο τρόπο ανάλογο τρόπο.**
- 26.Κάτι τέτοιο, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως **μία μορφή «θετικής δράσης» ή ως ένα «θετικό μέτρο» ή «θετική/δικαιολογημένη διάκριση»,** η οποία επιβάλλεται όταν σε συγκεκριμένες συνθήκες είναι απαραίτητη η υπό όρους λήψη μέτρων, τα οποία ενώ εκ πρώτης όψεως φαίνεται να αποκλίνουν από την αρχή της ισότητας, στην πραγματικότητα αποσκοπούν στην αποκατάσταση και στην πραγμάτωση της ισότητας υπό την ουσιαστική της έννοια.

Νοείται ότι για όσες εθελόντριες εκκρεμεί προσφυγή με το ίδιο ακριβώς αντικείμενο και οι οποίες είτε προσέφυγαν είτε όχι στο Γραφείο μου με την υποβολή σχετικού παραπόνου, οι εκδοθείσες εκθέσεις δεν μπορούν να τυγχάνουν ταυτόχρονης εφαρμογής και για αυτές, καθότι τόσο η διερεύνηση των παραπόνων όσο και η σύσταση αφορά μόνο τις επηρεαζόμενες παραπονούμενες που δεν

προσέφυγαν στο Δικαστήριο για το ίδιο ακριβώς ζήτημα, εκτός αν το Αρμόδιο Υπουργείο αποφασίσει διαφορετικά.

VI. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

27. Σύμφωνα με το άρθρο 17(A), εδάφιο (2) του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμου, κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι θίγεται από παράβαση των διατάξεων του παρόντος Νόμου, δικαιούται, ακόμα και αν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, να υποβάλλει σχετικό παράπονο στον Επίτροπο Διοίκησης, ο οποίος για το σκοπό αυτό έχει όλες τις εξουσίες και αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο.

28. Το άρθρο 22 του περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμου, διαλαμβάνει τα ακόλουθα:

Λήψη απόφασης σε σχέση με σύσταση. Διαβουλεύσεις και διαβίβαση σύστασης.

22.(1) Ο Επίτροπος αποφασίζει κατά πόσο θα προβεί σε σύσταση δυνάμει του άρθρου 21, και για τις υποδείξεις στις οποίες προτίθεται να προβεί, αφού λάβει υπόψη τα στοιχεία της έρευνας και τα ευρήματα του σ' αυτή, αλλά δεν προβαίνει σε σύσταση εκτός κατόπιν διαβουλεύσεων του με το πρόσωπο ή την ομάδα προσώπων που υπέβαλε το παράπονο και το πρόσωπο που αναφέρεται στο εύρημα του, καθ' όσον αφορά τα θέματα καθορισμού προθεσμιών, υπόδειξης πρακτικών μέτρων, παύσης της επίκλησης ή της εφαρμογής

διατάξεων, όρων, κριτηρίων ή πρακτικών, και τρόπων εξάλειψης ή αντικατάστασης αυτών.

(2) Σε κάθε περίπτωση στην οποία ο Επίτροπος αποφασίζει να προβεί σε σύσταση, πληροφορεί τα πρόσωπα που αναφέρονται στο εδάφιο (1) για την απόφαση του και για το περιεχόμενο της σύστασης στην οποία προτίθεται να προβεί, ταυτόχρονα με τη διαβίβαση σ' αυτά της έκθεσης του και της τυχόν διαταγής του για καταβολή προστίμου, καλώντας τα να προσέλθουν σε τόπο και χρόνο που τους ορίζει για τις διαβουλεύσεις που αναφέρονται στο εν λόγω εδάφιο.

(3) Ο Επίτροπος παίρνει τελική απόφαση για τις υποδείξεις στις οποίες θα προβεί υπό το φως των διαβουλεύσεων που αναφέρονται στο εδάφιο (1), και διαβιβάζει ακολούθως τη σύσταση στα πρόσωπα που αναφέρονται στο εν λόγω εδάφιο αφού θέσει πρώτα στη σύσταση την ημερομηνία στην οποία πήρε την τελική του απόφαση.

29. Στη βάση των πιο πάνω, υποβάλλω την παρούσα Έκθεση στον Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Άμυνας, πληροφορώντας τον για την **πρόθεσή μου να προβώ σε σύσταση στη βάση των όσων αναφέρονται τόσο στην παρούσα Έκθεση, όσο και στις δύο προηγούμενες Εκθέσεις μου, αφού θεωρώ ότι χρειάζεται ολιστική αντιμετώπιση του ζητήματος, που θα καλύπτει όλες τις επηρεαζόμενες γυναίκες, για τις οποίες δεν εκκρεμούν αντίστοιχα ζητήματα ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου.**

30.Ως εκ τούτου, καλώ τον Αρμόδιο Υπουργό σε διαβούλευση, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο Γραφείο μου στις 12 Οκτωβρίου 2022 και ώρα 12:00, για σκοπούς καθορισμού των μέτρων προς αποκατάσταση της διαχρονικής δυσμενούς διάκρισης λόγω φύλου που έχουν υποστεί οι Εθελόντριες Υπαξιωματικοί.

31. Η Έκθεση κοινοποιείται στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και στα μέλη της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για ενημέρωσή τους.

Μαρία Στυλιανού-Λοππίδη

Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων